

ВІСЯНИКОВ Ю.І.

ст. гр. ОАБм-12

ДУДА В.В.

ст. гр. ОАБ-31

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Метою аудиту дебіторської заборгованості є встановлення повноти і своєчасності відображення інформації у зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку розрахунків, відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності господарюючого суб'єкта.

Головними завданнями аудиту дебіторської заборгованості є:

- перевірка наявності і правильності оформлення первинних документів, що є підставою для облікових записів по дебіторській заборгованості;
- оцінка синтетичного та аналітичного обліку, правильне використання відповідних рахунків Плану рахунків;
- оцінка стану дебіторської заборгованості за встановленими критеріями;
- перевірка правильності розрахунків по дебіторській заборгованості (оплата грошовими коштами, векселями, іншими матеріальними цінностями, застосування бартерних операцій тощо);
- правильність оцінки дебіторської заборгованості, розрахунок величини резерву сумнівних боргів;
- перевірка належної класифікації дебіторської заборгованості і наявність відповідних необхідних роз'яснень у примітках до фінансової звітності;
- оцінка стану внутрішнього контролю і аудиту дебіторської заборгованості.

Процес проведення аудиторської перевірки дебіторської заборгованості має свою певну послідовність. Його можна представити у вигляді певного порядку здійснення аудиторських процедур, наведених на рис. 1.

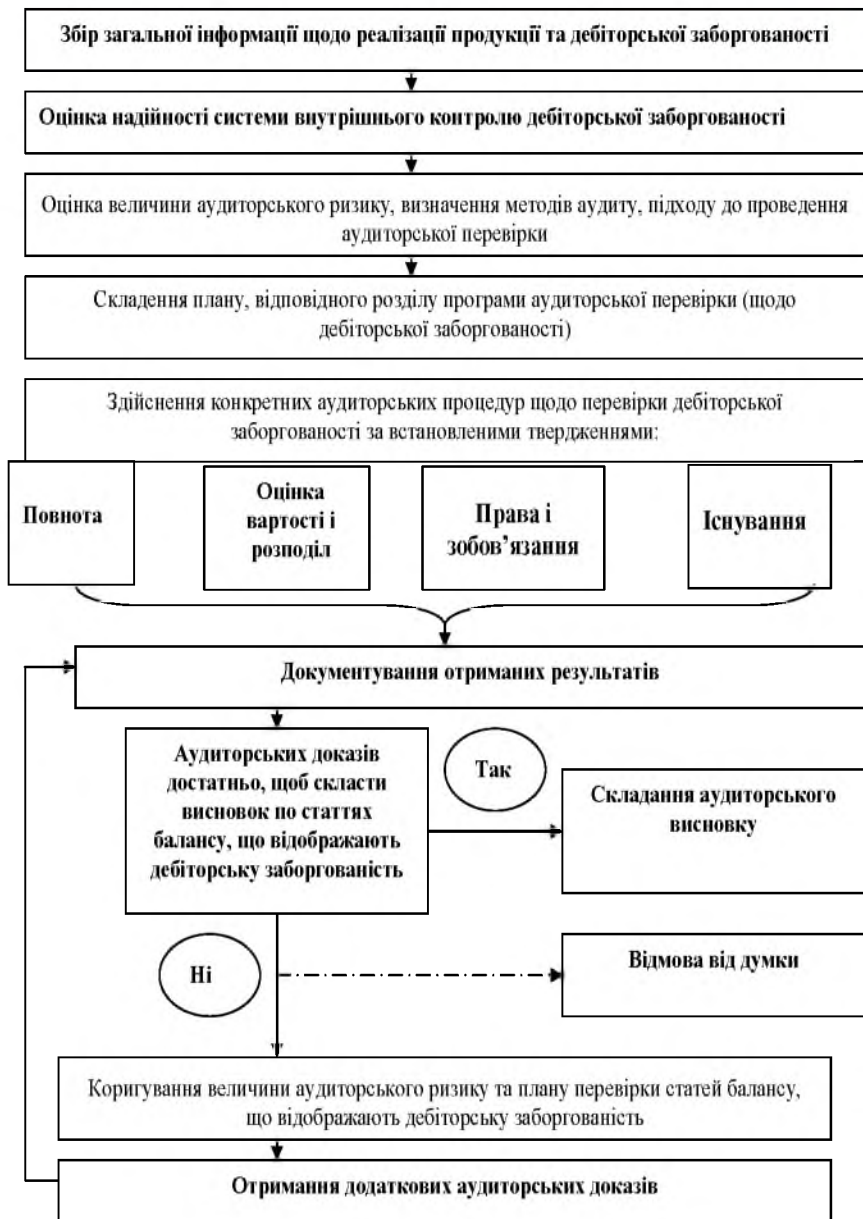

Рис 1. Послідовність проведення аудиторської перевірки дебіторської заборгованості

Як свідчить зарубіжний і вітчизняний досвід аудиторської практики, аудиторська перевірка складається з окремих послідовних етапів, які в узагальненому вигляді можна назвати так: підготовчий, проміжний, етап фізичної перевірки, основний (етап аудиту окремих статей звітності), заключний етап.

На підготовчому етапі аудитору потрібно отримати всю необхідну інформацію для загального знайомства з підприємством-клієнтом, в тому числі і загальні дані щодо реалізації продукції та дебіторської заборгованості. Така інформація може бути письмова чи усна, міститись у різноманітних документах, облікових регістрах, звітах та надана керівництвом під час опитування, анкетування, листування.

Збираючи загальні відомості щодо виникнення, обліку дебіторської заборгованості, правильності її оцінки, аудитору потрібно визначити мінімальний перелік інформації, яка має бути надана клієнтом або отримана самим аудитором або його асистентом у ході опитування, спостереження, документальної перевірки при підготовці аудиту.

Наступним важливим кроком аудитора є оцінка надійності системи внутрішнього контролю розрахунків з покупцями і замовниками. Цього вимагають положення МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання та його середовища» [2]. Правильна оцінка системи внутрішнього контролю підприємства-клієнта дасть можливість аудитору розробити план аудиту, визначити кількість, види та обсяг аудиторських процедур. За наявності на підприємстві внутрішнього аудитора зовнішній аудитор може використовувати результати його роботи, попередньо перевіривши їх надійність. Аудитор повинен оцінити: середовище контролю, облікову систему, контрольні процедури клієнта. З цією метою він проводить тестування системи внутрішнього контролю.

Оцінку надійності системи внутрішнього контролю здійснюється на основі методик, аудиторські фірми розробляють самостійно. Оцінюють систему внутрішнього контролю за допомогою ризику контролю із суб'єктивних міркувань за трьох рівневою шкалою (високий – 70-100%, середній – 40-70%, низький – 1-40%). Для визначення кількісної величини ризику контролю використовують комплексні інтегральні оцінки. Їх отримують за допомогою методу сум.

На підготовчому етапі аудиту, крім зазначених вище дій аудитору слід оцінити величину аудиторського ризику в цілому і при перевірці дебіторської заборгованості зокрема, тобто з'ясувати величину

ймовірності того, що суттєві помилки, які є в обліку дебіторської заборгованості, можуть залишитись не виявленими і вплинуть на достовірність всієї фінансової звітності. Аудитор повинен визначитись, які методи і підходи він буде застосовувати. На нашу думку, найдоцільнішим є застосування таких методів: запит, тестування, вибіркова документальна перевірка та аналітичний огляд. Після цього аудитор може приступити до складання плану та програми перевірки дебіторської заборгованості (МСА 300 «Планування аудиту фінансових звітів» [2]).

Відповідальність за достовірне подання та розкриття інформації, яка міститься у фінансових звітах, несе керівництво підприємства. З позицій аудитора фінансову звітність та її показники в сукупності слід розглядати як твердження чи запевнення керівництва суб'єкта господарювання, які несуть відповідальність щодо правильності визнання, оцінювання, подання і розкриття різних елементів фінансової звітності. Поки аудитор не отримає доказів, що спростовують (не підтверджують) дані твердження, наведені у звітності, вона буде вважатися достовірною. Різні статті фінансової звітності містять різні твердження. Згідно з МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» твердження до статей балансу щодо збирають аудиторські докази, є такими:

- існування: активи, зобов'язання та власний капіталі існують;
- права і зобов'язання: підприємство має чи контролює права на активи, зобов'язання є зобов'язаннями підприємства;
- повнота: всі активи, зобов'язання та власний капітал, які мають реєструватися, були зареєстровані;
- оцінка вартості та розподіл: активи, зобов'язання та власний капітал включені до фінансових звітів у відповідних сумах, усі пов'язані з ними коригування щодо оцінки та розподілу відображено у звітності належним чином.

На основному етапі аудиту, аудитор здійснює конкретні аудиторські процедури щодо перевірки дебіторської заборгованості за встановленими твердженнями.

На підсумковий (узагальнюючому, результативному) етапі аудитор групує виявлені недоліки; складає накопичувальні відомості порушень; повідомляє управлінський персонал про недоліки і помилки у організації та веденні бухгалтерського обліку, складанні фінансової звітності. Для цього він надсилає найвищому управлінському

персоналу клієнту Листа інформування згідно МСА 260 «Повідомлення інформації з питань аудиту тим, кого наділено найвищими повноваженнями» [2]. Важливими роботами цього етапу є обговорення результатів аудиту з найвищим управлінським персоналом клієнта; розроблення проекту профілактичних та попереджувальних дій (за необхідності); узагальнення та відображення результатів перевірки у Аудиторському звіті. При проведенні обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, крім аудиторського звіту, формується додатковий звіт для аудиторського комітету підприємства. Його зміст визначається ст.39.Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»[1].

Література:

1. Адамик К.Б. Обробка даних в КСБО: етапи здійснення та організація даних // Збірник наукових праць студентів кафедри аудиту, ревізії та аналізу. - Тернопіль: ТНЕУ, 2017. – Випуск 1. – С. 7-10
2. Адамик О.В. Управлінські інформаційні технології в обліку і оподаткуванні суб'єктів державного сектору економіки: Навчальний посібник. – Тернопіль, ТНЕУ, 2017.
3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2016-2017років, частина 1. URL: <http://www.apu.com.ua/1151-miznarodni-standarti-kontroly-uakosti-2016-2017> (дата звернення: 21.04.2019).
4. Панасюк В., Саченко С. Оцінка діяльності підприємств готельного бізнесу // Маркетингові технології підприємств в сучасному науково-технічному середовищі. – Матеріали VII Регіональної науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених та студентів. – Тернопіль, ТНТУ. – С. 88-91
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 28.04.2019).
6. Саченко С. І. Економічна експертиза розрахунків з покупцями / С. І. Саченко, О. М. Черешнюк // Сучасні наукові погляди на вдосконалення економіки: перспективи та розвиток: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. - К.: Аналіт. центр «Нова економіка», 2016. - С. 69-72.